

BÁO CÁO
Tổng kết 08 năm triển khai Luật Trợ giúp pháp lý
trên địa bàn tỉnh Bình Định

Thực hiện Công văn số 182/BTP-TGPL ngày 20/01/2015 của Bộ Tư pháp về việc tổng kết 08 năm triển khai thi hành Luật Trợ giúp pháp lý; UBND tỉnh Bình Định báo cáo kết quả triển khai thi hành Luật Trợ giúp pháp lý (TGPL) trên địa bàn tỉnh với những nội dung cụ thể như sau:

I. THỰC TRẠNG TRIỂN KHAI THI HÀNH LUẬT TRỢ GIÚP PHÁP LÝ

1. Xây dựng, hoàn thiện thể chế, hướng dẫn và triển khai thực hiện Luật Trợ giúp pháp lý ở địa phương

Thực hiện Chỉ thị số 35/2006/CT-TTg ngày 13/10/2006 của Thủ tướng Chính phủ về việc triển khai thi hành Luật Trợ giúp pháp lý năm 2006, UBND tỉnh Bình Định đã ban hành các Quyết định như sau:

- Quyết định số 44/QĐ-CTUBND ngày 08/01/2007 của Chủ tịch UBND tỉnh về việc ban hành Kế hoạch triển khai thi hành Luật Trợ giúp pháp lý trên địa bàn tỉnh Bình Định;

- Quyết định số 206/QĐ-UBND ngày 10/4/2007 của UBND tỉnh về việc đổi tên Trung tâm Trợ giúp pháp lý của Nhà nước tỉnh Bình Định;

- Quyết định số 331/QĐ-UBND ngày 29/5/2008 của UBND tỉnh về việc phê duyệt Đề án kiện toàn tổ chức và nâng cao năng lực hoạt động của Trung tâm Trợ giúp pháp lý Nhà nước tỉnh Bình Định đến năm 2010;

- Quyết định số 553/QĐ-CTUBND ngày 11/3/2009 của Chủ tịch UBND tỉnh về việc ban hành Quy chế tổ chức và hoạt động của Trung tâm Trợ giúp pháp lý Nhà nước tỉnh, thay thế Quyết định số 69/1999/QĐ-UBND ngày 28/5/1999 của UBND tỉnh về việc ban hành Quy chế tổ chức và hoạt động của Trung tâm TGPL Nhà nước tỉnh Bình Định.

- Quyết định của Chủ tịch UBND tỉnh về việc thành lập các Chi nhánh Trợ giúp pháp lý số 1, số 2, số 3, số 4 và số 5 trực thuộc Trung tâm Trợ giúp pháp lý Nhà nước tỉnh;

- Quyết định bổ nhiệm 16 Trợ giúp viên pháp lý. Thực hiện theo quy định Luật Trợ giúp pháp lý, Giám đốc Sở Tư pháp đã Quyết định bổ nhiệm 04 Trợ giúp viên pháp lý làm Trưởng 04 Chi nhánh TGPL và 01 Quyết định cử Trợ giúp viên pháp lý phụ trách 01 Chi nhánh.

- Quyết định số 11/2014/QĐ-UBND ngày 09/6/2014 sửa đổi, bổ sung Quyết định số 1223/QĐ-CTUBND ngày 03/6/2011, thay thế Quyết định số 06/2009/QĐ-UBND ngày 17/3/2009 ban hành Quy định thực hiện quyền tự chủ, tự chịu trách nhiệm về thực hiện nhiệm vụ, tổ chức bộ máy, biên chế, quản lý và sử dụng viên chức đối với các đơn vị sự nghiệp công lập ngành Tư pháp; trên cơ sở đó, thực hiện phân cấp theo thẩm quyền, Giám đốc Sở Tư pháp đã chỉ đạo Giám đốc Trung tâm Trợ giúp pháp lý Nhà nước tỉnh xây dựng Đề án và ban hành Quyết định thành lập các phòng chuyên môn, nghiệp vụ của Trung tâm. Bổ nhiệm Trợ giúp viên pháp lý làm Trưởng phòng.

2. Tổ chức quán triệt, truyền thông để nâng cao nhận thức của cán bộ và nhân dân về pháp luật trợ giúp pháp lý

Để Luật Trợ giúp pháp lý sớm đi vào cuộc sống, đem lại hiệu quả, góp phần tăng cường công tác phổ biến, giáo dục pháp luật, nâng cao nhận thức pháp luật cho Nhân dân, Chủ tịch UBND tỉnh đã chỉ đạo Giám đốc Sở Tư pháp có kế hoạch tổ chức triển khai thực hiện Luật Trợ giúp pháp lý trên địa bàn tỉnh. Qua đó, vừa tăng cường công tác truyền thông về TGPL, vừa củng cố các tổ chức thực hiện TGPL trên địa bàn tỉnh. Trong đó, cần chú trọng củng cố tổ chức thực hiện TGPL chuyên trách của tỉnh theo Đề án đã được UBND tỉnh phê duyệt, đảm bảo việc triển khai đồng bộ các hoạt động TGPL trên địa bàn tỉnh, nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động TGPL. Kết quả cụ thể như sau:

- Tổ chức Hội nghị quán triệt nội dung pháp luật về TGPL cho các đối tượng: Cán bộ, viên chức của Trung tâm TGPL Nhà nước tỉnh, Sở Tư pháp, các Trường Văn phòng Luật sư của Đoàn Luật sư tỉnh, Tư vấn viên pháp luật của các Trung tâm Tư vấn pháp luật, đại diện các hội, đoàn thể trong tỉnh.

- Tổ chức tập huấn nội dung pháp luật về TGPL cho cán bộ Tư pháp - Hộ tịch cấp xã trong tập huấn nghiệp vụ hàng năm do Sở Tư pháp tổ chức. Qua đó, phối hợp với các cơ quan Báo Bình Định, Đài Phát thanh và Truyền hình Bình Định tổ chức tuyên truyền sâu rộng các quy định pháp luật về TGPL trên các phương tiện thông tin đại chúng.

- Ký kết Chương trình phối hợp công tác truyền thông về TGPL giữa Trung tâm TGPL Nhà nước tỉnh với Báo Bình Định và Đài Phát thanh và Truyền hình Bình Định. Hàng năm đã tổ chức thực hiện từ 2 - 4 phóng sự về các hoạt động TGPL trên địa bàn tỉnh, hàng trăm tin, bài, phóng sự được đăng trên Báo Đảng địa phương.

- Biên tập, dịch ra tiếng dân tộc Bana, in băng phát hành miễn phí hàng trăm băng cát-sét cho các Đài Truyền thanh địa phương.

- Biên tập, in ấn, phát hành hàng vạn Tờ gấp pháp luật trên các lĩnh vực, trong đó có nội dung về TGPL phát cho những người tham dự trong các buổi sinh hoạt chuyên đề pháp luật, tập trung cho vùng miền núi, vùng đồng bào dân tộc.

- Gửi Tờ gấp pháp luật, tên và địa chỉ, điện thoại của các Trợ giúp viên pháp lý, Luật sư cộng tác viên đến các tổ chức đoàn thể, các cơ quan tiến hành tố tụng, UBND các xã, thị trấn.

- Tổ chức các hoạt động TGPL lưu động tại các xã nghèo, các xã đặc biệt khó khăn, các vùng đồng bào dân tộc thiểu số, trong đó tổ chức các buổi sinh hoạt chuyên đề pháp luật, phát tờ gấp pháp luật, giúp người dân, nhất là đồng bào dân tộc thiểu số nâng cao hiểu biết về TGPL.

- Tổ chức các đợt TGPL lưu động tại một số địa phương, nơi người dân có nhiều vướng mắc trong việc thực hiện chính sách đền bù, giải tỏa, di dời dân...

Trong các biện pháp tổ chức về công tác truyền thông nêu trên cho thấy, cùng với công tác truyền thông về TGPL, hoạt động TGPL lưu động với việc tổ chức các buổi sinh hoạt chuyên đề pháp luật đối với người dân đạt nhiều kết quả tích cực. Qua phổ biến pháp luật về TGPL và một số lĩnh vực pháp luật người dân thường gặp hàng ngày, liên quan đến pháp luật về hình sự, dân sự, hôn nhân gia đình, đất đai, khiếu nại, tố cáo,... người dân có điều kiện được trao đổi những vướng mắc thường gặp với các Báo cáo viên pháp luật, các Trợ giúp viên pháp lý, Luật sư cộng tác viên. Qua đó, góp phần giải tỏa kịp thời các vướng mắc, đồng thời cũng góp phần nâng cao công tác truyền thông về TGPL. Mặt khác, việc in, sao, dịch ra tiếng dân tộc thiểu số về nội dung TGPL và một số lĩnh vực pháp luật, gửi cho các Đài Truyền thanh cơ sở phát bản tin hàng ngày, cũng là một trong những biện pháp đạt hiệu quả đạt được tích cực. Do vậy, qua khảo sát sơ bộ có thể cho thấy trên 90% đồng bào ở các xã đặc biệt khó khăn, các xã, thôn nghèo, 100% cán bộ các ngành, các cấp đã biết về tổ chức thực hiện TGPL và hoạt động TGPL.

3. Công tác phát triển mạng lưới tổ chức thực hiện trợ giúp pháp lý, người thực hiện trợ giúp pháp lý

a) Thực trạng củng cố, kiện toàn Trung tâm TGPL Nhà nước và Chi nhánh của Trung tâm

- Thực hiện Quyết định 734/QĐ-TTg ngày 06/9/1997 của Thủ tướng Chính phủ; xuất phát từ nhu cầu thực tế của địa phương, tháng 5/1998 UBND tỉnh Bình Định đã quyết định thành lập Trung tâm Trợ giúp pháp lý của Nhà nước trực thuộc Sở Tư pháp, với 05 biên chế.

Sau khi Luật Trợ giúp pháp lý ban hành, thực hiện Chỉ thị số 35/2006/CT-TTg ngày 13/10/2006 của Thủ tướng Chính phủ về việc triển khai thi hành Luật Trợ giúp pháp lý, theo đề nghị của Giám đốc Sở Tư pháp, UBND tỉnh đã quyết định đổi tên từ *Trung tâm Trợ giúp pháp lý của nhà nước tỉnh Bình Định* thành *Trung tâm Trợ giúp pháp lý Nhà nước tỉnh Bình Định*; đồng thời ban hành Kế hoạch triển khai thực hiện Luật Trợ giúp pháp lý.

Thực hiện Quyết định 792/QĐ-TTg ngày 26/3/2008 của Thủ tướng Chính phủ về: “Đề án Quy hoạch mạng lưới Trung tâm Trợ giúp pháp lý Nhà nước và Chi nhánh của Trung tâm giai đoạn 2008 - 2010, định hướng đến năm 2015”. Chủ tịch UBND tỉnh đã chỉ đạo Giám đốc Sở Tư pháp phối hợp với các ngành có liên quan tham gia đóng góp ý kiến xây dựng Đề án: “Kiện toàn tổ chức bộ máy, nâng cao năng lực hoạt động của Trung tâm Trợ giúp pháp lý nhà nước tỉnh Bình Định đến năm 2010 định hướng đến năm 2015”. Đề án đã được UBND tỉnh phê duyệt tại Quyết định số 331/QĐ-UBND ngày 29/3/2008. Hàng năm, trên cơ sở phát triển các hoạt động TGPL, theo đề nghị của Giám đốc Sở Tư pháp, Chủ tịch UBND tỉnh đã

bổ sung Kế hoạch và giao chỉ tiêu biên chế cho Trung tâm. Đến năm 2014 Trung tâm được UBND tỉnh giao 26 chỉ tiêu biên chế sự nghiệp, trong đó: 14 biên chế công tác tại Trung tâm và 12 biên chế công tác tại 05 Chi nhánh của Trung tâm.

Hiện tại Trung tâm có 16 Trợ giúp viên pháp lý, trong đó có 01 Trợ giúp viên pháp lý chính, 19 viên chức có trình độ Đại học Luật. Đã bố trí các Trợ giúp viên pháp lý giữ các chức vụ: Giám đốc, Phó Giám đốc, 04 Trưởng phòng, 05 Trưởng Chi nhánh. Các chức danh đã qua đào tạo, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ; các lớp chuyên viên, chuyên viên chính, kiến thức quốc phòng, lý luận chính trị trung, cao cấp. Chi bộ Trung tâm có 17 đảng viên, trực thuộc Đảng bộ Sở Tư pháp.

- Về cơ cấu tổ chức của Trung tâm hiện tại có: Giám đốc, 01 Phó Giám đốc; 04 Phòng (Phòng Tổng hợp - Hành chính, Phòng Pháp luật Hình sự - Hành chính, Phòng Pháp luật Dân sự - Đất đai, Phòng Pháp luật Lao động - Xã hội); 05 Chi nhánh TGPL đặt tại địa bàn liên huyện (Chi nhánh số 1 phục vụ địa bàn 2 huyện: Vân Canh và Tuy Phước; Chi nhánh số 2 phục vụ địa bàn: An Nhơn và Phù Cát; Chi nhánh số 3 phục vụ địa bàn: Phù Mỹ và Hoài Nhơn; Chi nhánh số 4 phục vụ địa bàn: An Lão và Hoài Ân; Chi nhánh số 5 phục vụ địa bàn: Vĩnh Thạnh và Tây Sơn; riêng địa bàn thành phố Quy Nhơn do Trung tâm trực tiếp thực hiện).

- Về hiệu quả hoạt động của Chi nhánh: Với điều kiện hiện tại, mỗi Chi nhánh tổ chức, thực hiện TGPL trên địa bàn 02 huyện là phù hợp với yêu cầu và tình hình thực tế ở địa phương. Các Chi nhánh đã có sự gắn kết chặt chẽ giữa chính quyền địa phương, các cơ quan tiến hành tố tụng, các tổ chức đoàn thể trên địa bàn huyện tổ chức các hoạt động TGPL có hiệu quả. Ngoài việc trực tiếp theo dõi hoạt động của các Cộng tác viên TGPL, các Chi nhánh đã tổ chức có hiệu quả các đợt TGPL lưu động, phối hợp với các cơ quan tiến hành tố tụng kịp thời cử Trợ giúp viên pháp lý tham gia tố tụng cho người được TGPL; tiếp công dân thường xuyên trên địa bàn huyện đến yêu cầu TGPL. Hàng ngày luôn có người đến yêu cầu được TGPL (*có báo cáo số liệu kèm theo*). Bình Định không tổ chức các Tô, Diễm TGPL. Qua thực tế hoạt động của các Chi nhánh trên địa bàn liên huyện, bước đầu đã phát huy hiệu quả tích cực, thiết thực phục vụ nhu cầu TGPL cho người dân và phối hợp với các cơ quan tiến hành tố tụng trong việc kịp thời cử người tham gia tố tụng cho người được TGPL. Góp phần cùng với chính quyền địa phương, tăng cường công tác phổ biến giáo dục pháp luật, nâng cao nhận thức pháp luật cho người dân.

Trong điều kiện, yêu cầu mới của thực tiễn, việc Chi nhánh phục vụ địa bàn 02 huyện, có những khó khăn nhất định: Người dân ở địa bàn huyện không có trụ sở của Chi nhánh, đi lại xa xôi nên ít đến với Chi nhánh, hạn chế khả năng thực hiện các hoạt động TGPL, nhất là hoạt động tham gia tố tụng. Để phát huy hiệu quả, đồng bộ các hoạt động TGPL, cần thiết mỗi địa bàn cấp huyện thành lập 01 Chi nhánh.

b) Thực trạng huy động các tổ chức hành nghề luật sư, tổ chức tư vấn pháp luật tham gia trợ giúp pháp lý

Trên địa bàn tỉnh hiện nay có Đoàn luật sư tỉnh (gồm 34 Luật sư chính thức; 07 Luật sư tập sự) và 18 Văn phòng Luật sư, 01 Công ty Luật TNHH MTV; 04 Trung tâm tư vấn pháp luật (TVPL): Trung tâm TVPL Hội Luật gia tỉnh, Trung

tâm TVPL Liên đoàn Lao động tỉnh, Trung tâm TVPL Hiệp hội các nhà thầu xây dựng; Trung tâm TVPL Hội luật gia huyện Hoài Nhơn. Trong đó có 19 Luật sư và 07 Tư vấn viên pháp luật làm Cộng tác viên TGPL với Trung tâm TGPLNN tỉnh.

Các Văn phòng Luật sư, Trung tâm TVPL khi thành lập đều có đăng ký thực hiện TGPL miễn phí cho người được TGPL, nhưng số lượng vụ việc không nhiều. Riêng trong 02 năm gần đây, thực hiện Ngày Luật sư Việt Nam, Đoàn Luật sư tỉnh đã tổ chức thực hiện tư vấn pháp luật miễn phí cho người dân có nhu cầu, tổ chức 02 đợt TGPL lưu động. Với số lượng vụ việc khoảng trên 50 vụ việc tư vấn pháp luật miễn phí. Hoạt động TGPL tại các Trung tâm TVPL chưa cao. Trong 08 năm thi hành Luật TGPL, Trung tâm TVPL Công đoàn của Liên đoàn Lao động tỉnh đã thực hiện tư vấn pháp luật miễn phí cho 384 trường hợp cho người lao động.

c) Thực trạng đội ngũ người thực hiện trợ giúp pháp lý

- Về lực lượng chuyên trách: Hiện nay, Trung tâm TGPL Nhà nước tỉnh đã được UBND tỉnh giao 26 biên chế. Sở Tư pháp đã chỉ đạo Trung tâm thực hiện tuyển dụng và hợp đồng 25 cán bộ, viên chức. Trong đó có 01 Trợ giúp viên pháp lý chính, 15 Trợ giúp viên pháp lý, 09 chuyên viên pháp lý và cán bộ viên chức khác công tác tại Trung tâm và các Chi nhánh.

- Về cộng tác viên TGPL: Giám đốc Sở Tư pháp đã Quyết định và Trung tâm TGPL Nhà nước tỉnh đã ký hợp đồng cộng tác với 197 cán bộ, công chức, viên chức đang công tác tại các cơ quan, ban, ngành, hội đoàn thể làm cộng tác viên TGPL với Trung tâm. Có 88 cộng tác viên đang công tác tại cơ quan cấp tỉnh, 76 cộng tác viên đang công tác tại các cơ quan cấp huyện và 33 cộng tác viên công tác ở cơ sở (trong đó: có 19 Luật sư, 07 Tư vấn viên, 171 công tác viên là cán bộ các cơ quan, ban ngành).

- Đánh giá về đội ngũ người thực hiện TGPL: Với đội ngũ thực hiện TGPL trên địa bàn tỉnh như trên, về cơ bản đảm bảo yêu cầu phục vụ các hoạt động TGPL cho Nhân dân trong tỉnh. Tuy nhiên, chất lượng đội ngũ thực hiện TGPL còn bất cập; hồ sơ thủ tục thực hiện TGPL còn phức tạp và mất thời gian, nên phần lớn các cộng tác viên, mặc dù trong quá trình công tác tại địa phương, đơn vị hàng ngày vẫn thực hiện tư vấn pháp luật cho Nhân dân, nhưng không lập hồ sơ vụ việc. Hồ sơ số lượng vụ việc TGPL chỉ được thực hiện trong các đợt TGPL lưu động, hoặc tại trụ sở Trung tâm, Chi nhánh. Tuy vậy, các cộng tác viên vẫn thường xuyên liên hệ với Trung tâm và Chi nhánh, đồng thời hàng năm tham gia đầy đủ các đợt tập huấn cho người thực hiện TGPL.

Đối với việc phát triển đội ngũ Trợ giúp viên pháp lý còn nhiều khó khăn. Một mặt do chỉ tiêu biên chế được giao, mặt khác chế độ chính sách, yêu cầu trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, yêu cầu đào tạo Trợ giúp viên pháp lý cao hơn so với mặt bằng chung về trình độ của cán bộ, công chức, viên chức cùng ngạch, bậc, nên việc phát triển đội ngũ người thực hiện TGPL là Trợ giúp viên pháp lý còn khó khăn. Trong 08 năm qua, Giám đốc Sở Tư pháp đã cử 07 viên chức đi đào tạo nghiệp vụ Luật sư tại TP Hồ Chí Minh; 10 viên chức tham dự lớp bồi dưỡng nghiệp vụ TGPL các khoá do Bộ Tư pháp mở tại Hà Nội; bên cạnh đó, đã có 14 người xin thôi việc tại Trung tâm với nhiều lý do khác nhau. Chủ yếu là việc thực

hiện chế độ chính sách với yêu cầu công việc được giao còn bất cập. Một số Luật sư cộng tác viên, ngoài công việc chính, việc tham gia thực hiện các hoạt động TGPL với Trung tâm và Chi nhánh cũng như việc thực hiện TGPL miễn phí tại Văn phòng Luật sư còn hạn chế.

4. Kết quả hoạt động trợ giúp pháp lý ở địa phương

a) Kết quả thực hiện các vụ việc trợ giúp pháp lý

- Trong những năm qua Trung tâm TGPL Nhà nước tỉnh và các Chi nhánh đã thực hiện trợ giúp pháp lý hơn 19.808 vụ việc cho hơn 19.808 người có yêu cầu TGPL.

+ Về người thực hiện TGPL: Trợ giúp viên pháp lý thực hiện 13.564 vụ việc, Cộng tác viên luật sư và Cộng tác viên ở cơ sở thực hiện 6.244 vụ việc.

+ Về lĩnh vực được TGPL: Hình sự 2.150 vụ việc, dân sự 2.547 vụ việc, hôn nhân gia đình 2.263 vụ việc, hành chính 1.153 vụ việc, đất đai 4.961 vụ việc, lao động việc làm 144 vụ việc, ưu đãi chính sách 2.644 vụ việc, lĩnh vực pháp luật khác 3.946 vụ việc.

+ Về hình thức TGPL: Thực hiện tư vấn 18.336 vụ việc, tham gia tố tụng 1.433 vụ việc, đại diện ngoài tố tụng 20 vụ việc, hình thức TGPL khác 19 vụ việc.

+ Về người được TGPL: 2.707 người thuộc diện hộ nghèo, 2.032 người có công cách mạng, 296 người già cô đơn, 4.022 người dân tộc, 1.512 người chưa thành niên và trẻ em, 141 người khuyết tật, 11 phụ nữ bị bạo lực gia đình, 9.087 người thuộc diện khác.

+ Về địa điểm thực hiện TGPL: Trung tâm và các Chi nhánh đã tiếp nhận và thụ lý tại trụ sở 4.404 vụ việc, thực hiện trong các đợt TGPL lưu động 13.986 vụ việc và 1.418 vụ việc ở các địa điểm khác.

b) Thực trạng công tác tập huấn, bồi dưỡng kiến thức pháp luật và kỹ năng nghiệp vụ trợ giúp pháp lý cho đội ngũ người thực hiện TGPL, thành viên Câu lạc bộ TGPL

Trong thời gian qua, Trung tâm TGPL Nhà nước tỉnh đã tổ chức được 28 lớp tập huấn kiến thức pháp luật và kỹ năng TGPL cho hơn 1.803 lượt người là Cộng tác viên TGPL, thành viên của các Câu lạc bộ TGPL, thành viên Tổ hoà giải ở cơ sở, Hội viên Hội luật gia Sở Tư pháp, Trợ giúp viên và các chuyên viên của Trung tâm. Trong đó có 05 lớp dành riêng cho cán bộ đang công tác tại các cơ quan tiến hành tố tụng, Bộ đội biên phòng, cán bộ kiểm lâm, Toà án Quân sự Khu vực II Quân khu V, Cơ quan điều tra hình sự quân khu V, lãnh đạo Phòng Tư pháp các huyện, thành phố, Trưởng các Văn phòng Luật sư và 01 lớp dành riêng cho các Trợ giúp viên pháp lý, chuyên viên của Trung tâm nhằm nâng cao kỹ năng tham gia tố tụng. Thời gian tập huấn từ 02-03 ngày. Ngoài ra, hàng năm theo Kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng của tỉnh, Sở Tư pháp còn tổ chức từ 1-2 lớp bồi dưỡng nghiệp vụ về công tác tư pháp, trong đó có một số nội dung liên quan đến kiến thức và kỹ năng thực hiện TGPL cho cán bộ tư pháp các cấp trong tỉnh. Qua thực tế cho thấy về thời gian, nội dung và yêu cầu của các đợt tập huấn kiến thức pháp luật và kỹ

năng thực hiện TGPL còn nhiều hạn chế; chất lượng, hiệu quả của các đợt tập huấn chưa cao.

c) Thực trạng triển khai công tác trợ giúp pháp lý tại cơ sở

Trong 8 năm qua, Trung tâm đã tổ chức 537 đợt TGPL lưu động, tại 159/159 xã, phường, thị trấn ở tất cả 11 huyện, thị xã, thành phố trong tỉnh; thực hiện tư vấn pháp luật cho: 12.947 người, với 12.947 vụ việc. Kết hợp với việc tổ chức các đợt TGPL lưu động, Trung tâm đã tổ chức 910 buổi sinh hoạt chuyên đề pháp luật, cho 64.710 lượt người tham dự, phát hơn 200.000 tờ gấp pháp luật liên quan đến các lĩnh vực pháp luật. Trong quá trình thực hiện Trung tâm đã phối hợp chặt chẽ với chính quyền, Hội đoàn thể của địa phương để tổ chức TGPL vào ban đêm, ngày thứ 7, chủ nhật tại trụ sở UBND xã, phường, thị trấn... nên đã thu hút đông đảo Nhân dân tham gia.

Hiện trên địa bàn tỉnh có 69 Câu lạc bộ TGPL. Trong thời gian qua Ban chủ nhiệm các Câu lạc bộ TGPL đã xây dựng Kế hoạch hoạt động, tổ chức 850 buổi sinh hoạt câu lạc bộ TGPL với 43.821 người tham dự. Qua đó đã phổ biến, tuyên truyền nhiều văn bản pháp luật liên quan đến các lĩnh vực pháp luật như: Pháp luật về TGPL, pháp luật về dân sự, đất đai, hôn nhân và gia đình... Kết hợp với các buổi sinh hoạt pháp luật các thành viên Câu lạc bộ TGPL đã tư vấn, hướng dẫn pháp luật miễn phí cho 1.988 lượt người yêu cầu TGPL, với 1.988 vụ việc. Nhiều vụ việc vướng mắc pháp luật của người dân, nhất là nội dung liên quan đến lĩnh vực đất đai, hôn nhân, gia đình, chính sách người có công, chính sách xã hội... các Câu lạc bộ đã chủ động, phối hợp với các ngành có liên quan và Trung tâm Trợ giúp pháp lý Nhà nước tỉnh, tổ chức sinh hoạt chuyên đề pháp luật phù hợp với yêu cầu, nội dung và đối tượng. Qua đó, đã góp phần nâng cao nhận thức pháp luật cho người dân, góp phần hạn chế khiếu nại, tố cáo không đúng pháp luật của người dân ngay tại cơ sở.

d) Thực trạng phối hợp giữa các tổ chức thực hiện trợ giúp pháp lý với các cơ quan, tổ chức, cá nhân có liên quan

- Đề nâng cao chất lượng, hiệu quả của các hoạt động TGPL, Giám đốc Sở Tư pháp đã ký kết liên tịch với các tổ chức Hội, Đoàn thể ở tỉnh về việc triển khai các hoạt động TGPL và tuyên truyền pháp luật trong nhân dân nói chung và trong các cấp Hội, đoàn thể từ tỉnh xuống cơ sở. Chỉ đạo Trung tâm TGPL Nhà nước tỉnh phối hợp triển khai và tổ chức thực hiện đảm bảo yêu cầu, có kết quả. Hội Liên hiệp Phụ nữ, Hội Nông dân, Tỉnh đoàn, Hội Cựu chiến binh các cấp... đã huy động hội viên, đoàn viên của mình tham gia tích cực trong các buổi sinh hoạt chuyên đề pháp luật, TGPL lưu động; thông báo hội viên, đoàn viên là người được TGPL có vướng mắc pháp luật yêu cầu được TGPL. Phối hợp với Trung tâm thành lập các câu lạc bộ TGPL, phát triển cộng tác viên là những người có kiến thức pháp luật, có uy tín trong cộng đồng dân cư làm cộng tác viên TGPL.

- Thực hiện Thông tư liên tịch số 11/2013/TTLT-BTP-BCA-BQP-BTC-VKSNDTC-TANDTC ngày 04/7/2013 của liên Bộ Tư pháp, Bộ Công an, Bộ Quốc phòng, Bộ Tài chính, Tòa án nhân dân tối cao và Viện kiểm sát nhân dân tối cao, Chủ tịch UBND tỉnh đã ban hành quyết định thành lập Hội Đồng phối hợp liên

ngành về trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng. Từ đó, công tác phối hợp giữa Trung tâm với các cơ quan tiến hành tố tụng trong hoạt động trợ giúp pháp lý bước đầu đạt được một số kết quả. Các cơ quan tiến hành tố tụng ở tỉnh và các huyện, thị xã, thành phố đã tạo điều kiện thuận lợi cho các Trợ giúp viên pháp lý và Luật sư cộng tác viên trong việc tham gia tố tụng cho người được TGPL. Trong quá trình điều tra, truy tố, xét xử các cơ quan và những người tiến hành tố tụng đã có sự phối hợp với Trung tâm trong việc thực hiện TGPL cho người được TGPL.

- Các cơ quan thông tin đại chúng trong tỉnh đã có nhiều tích cực trong việc phối hợp với ngành tư pháp tăng cường công tác tuyên truyền về các hoạt động pháp luật nói chung và các hoạt động về TGPL. Trong đó, Sở Tư pháp đã phối hợp với Đài Phát Thanh và Truyền hình Bình Định tổ chức chuyên mục pháp luật và đời sống trên sóng truyền hình hàng tháng. Qua đó ngoài nội dung phổ biến, hướng dẫn, giải đáp thắc mắc về pháp luật cho người dân có yêu cầu, chương trình còn có một số nội dung liên quan đến công tác TGPL.

- Thực hiện sự chỉ đạo của Giám đốc Sở Tư pháp, Trung tâm TGPL Nhà nước tỉnh đã ký kết Chương trình phối hợp cùng với Trường phòng Tư pháp cấp huyện, Hội luật gia huyện về thực hiện các hoạt động TGPL tại địa phương. Việc ký kết chương trình phối hợp này, tạo điều kiện thuận lợi trong các hoạt động TGPL nhất là chủ động được thời gian và nắm bắt được các yêu cầu TGPL trong nhân dân.

- Việc tổ chức mạng lưới cộng tác viên TGPL ở cơ sở, nhất là đối với cán bộ làm công tác Tư pháp - Hộ tịch, các Trưởng thôn, trưởng bản, người có uy tín trong các làng đồng bào dân tộc thiểu số đã góp phần đẩy mạnh các hoạt động TGPL ngay tại cơ sở. Qua đó, ngoài việc tổ chức các hoạt động TGPL lưu động có chất lượng, hiệu quả; đối với những vụ việc liên quan đến pháp luật, nhất là đối với vùng đồng bào dân tộc, đều được các cộng tác viên hướng dẫn, giải thích và phối hợp với các Chi nhánh, Trung tâm tổ chức thực hiện các hình thức TGPL phù hợp. Đến nay, tất cả các vụ án, vụ việc hình sự, dân sự liên quan đến đồng bào dân tộc thiểu số đều đã được TGPL.

d) Thực trạng thực hiện các Chương trình giảm nghèo

Thực hiện Quyết định 52/2010/QĐ-TTg ngày 18/8/2010, Quyết định số 59/2012/QĐ-TTg ngày 24/12/2012 của Thủ tướng Chính phủ về chính sách trợ giúp pháp lý cho người nghèo, đồng bào dân tộc thiểu số tại các xã nghèo giai đoạn từ 2011-2020 và Quyết định số 2497/QĐ-BTP ngày 01/10/2010 của Bộ trưởng Bộ Tư pháp ban hành Kế hoạch triển khai thực hiện Quyết định số 52/2010/QĐ-TTg ngày 18/8/2010 của Thủ tướng Chính phủ về chính sách hỗ trợ pháp lý nhằm nâng cao nhận thức, hiểu biết pháp luật cho người nghèo, đồng bào dân tộc thiểu số tại các huyện nghèo giai đoạn 2011 - 2020, trong thời gian qua Trung tâm và các Chi nhánh đã triển khai đồng bộ các nội dung theo quy định. Qua đó, đảm bảo tổ chức 100% các đợt TGPL tại các xã, thôn nghèo; đảm bảo thành lập và tổ chức hoạt động Câu lạc bộ TGPL, Tổ hòa giải; In ấn phát hành Tờ gấp pháp luật; tổ chức bồi dưỡng đội ngũ người thực hiện TGPL, bồi dưỡng tiếng dân tộc thiểu số cho người thực hiện TGPL tại các huyện nghèo; đặt Bảng Thông tin TGPL; cử cán bộ, viên chức học nghiệp vụ Luật sư tạo nguồn bổ nhiệm Trợ giúp viên pháp lý...

Việc triển khai thực hiện có kết quả các Quyết định của Thủ tướng Chính phủ trên địa bàn tỉnh đã góp phần đẩy mạnh các hoạt động TGPL ở các xã, huyện nghèo, góp phần tích cực trong công tác phổ biến giáo dục pháp luật trong đồng bào các dân tộc thiểu số ở các xã, huyện nghèo. Bên cạnh đó, góp phần nâng cao chất lượng đội ngũ người thực hiện TGPL ở địa phương.

Việc thực hiện chính sách hỗ trợ pháp lý, nhằm nâng cao nhận thức, hiểu biết pháp luật cho người nghèo và đồng bào dân tộc thiểu số tại các huyện nghèo, xã nghèo đã được người dân hoan nghênh và hưởng ứng tích cực. Tất cả các buổi sinh hoạt chuyên đề pháp luật, trong các đợt TGPL lưu động tại các xã nghèo đều đã được UBND địa phương, các hội, đoàn thể phối hợp tổ chức thành công và có kết quả. Nhất là tất cả người dân và đồng bào dân tộc thiểu số ở địa phương luôn đến với các đợt TGPL lưu động. Từ đó, đã góp phần nâng cao nhận thức pháp luật cho người dân và người được TGPL. Hạn chế và đẩy lùi các nhận thức, tập tục lạc hậu trong một số vùng đồng bào dân tộc thiểu số. Có thể nói đây là Chương trình hỗ trợ pháp lý đạt hiệu quả cao, cùng với các nội dung Chương trình khác ở tỉnh đã góp phần thúc đẩy việc thực hiện Chương trình xây dựng nông thôn mới tích cực.

5. Thực trạng công tác kiểm tra, giám sát

a) Thực trạng công tác kiểm tra, giám sát việc thực hiện pháp luật về trợ giúp pháp lý ở địa phương

Trong thời gian qua, Đoàn kiểm tra của Hội đồng phối hợp liên ngành về TGPL của Trung ương; Ban Pháp chế HĐND tỉnh đã tổ chức kiểm tra, giám sát các hoạt động TGPL trên địa bàn tỉnh Bình Định. Bên cạnh đó, trong một số đợt tiếp xúc cử tri của Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh, cũng đã có yêu cầu cử Trợ giúp viên pháp lý tham gia cùng với Đoàn Đại biểu Quốc hội tại một số điểm tiếp xúc cử tri của Đại biểu Quốc hội.

Qua kiểm tra, các đoàn công tác đã đánh giá cao các hiệu quả đạt được của công tác TGPL ở địa phương. Qua đó, Sở Tư pháp đã có một số đề nghị với các đoàn kiểm tra, giám sát về việc tăng cường hơn nữa các hoạt động TGPL, góp phần nâng cao nhận thức pháp luật cho người dân. Nhất là tăng cường việc đảm bảo thực hiện tham gia tố tụng cho người được TGPL. Từ đó, các hoạt động TGPL trên địa bàn tỉnh đã có nhiều chuyển biến tích cực. Ngoài việc hàng năm đảm bảo tổ chức từ 70-80 đợt TGPL lưu động từ nguồn ngân sách địa phương (chưa kể TGPL lưu động theo Quyết định 52, 59 của Thủ tướng Chính phủ), Trung tâm còn bảo đảm tăng cường công tác tham gia tố tụng cho người được TGPL. Nếu như năm đầu triển khai thi hành Luật TGPL, số lượng vụ việc do Trung tâm thực hiện không đáng kể, đến nay hàng năm Trung tâm thụ lý từ 230-250 vụ việc tham gia tố tụng. Số lượng tham gia tố tụng của Trợ giúp viên pháp lý bình quân đã đạt được 10,43 vụ/người/năm. Tổ chức bộ máy của Trung tâm từng bước ổn định. Cơ sở vật chất, phương tiện làm việc hàng năm được tăng cường. Qua kiến nghị của hoạt động kiểm tra, giám sát và đề nghị của Giám đốc Sở Tư pháp và các ngành có liên quan, Chủ tịch UBND tỉnh đã bố trí trụ sở làm việc độc lập cho Trung tâm Trợ giúp pháp lý Nhà nước tỉnh. Bên cạnh đó, chỉ đạo Chủ tịch UBND các huyện nơi có Chi nhánh, bố trí phòng làm việc độc lập. Đảm bảo phục vụ tích cực yêu cầu được TGPL cho nhân dân ở địa phương.

b) Thực trạng công tác kiểm tra, đánh giá chất lượng vụ việc TGPL

Thực hiện Thông tư 02/2013/TT-BTP ngày 05/01/2013 của Bộ trưởng Bộ Tư pháp (thay thế Quyết định số 11/2008/QĐ-BTP ngày 29/11/2008 của Bộ trưởng Bộ Tư pháp) về ban hành Bộ Tiêu chuẩn đánh giá chất lượng vụ việc trợ giúp pháp lý. Trên cơ sở tự đánh giá chất lượng vụ việc thực hiện TGPL của Trợ giúp viên pháp lý, Luật sư cộng tác viên Trung tâm đã tổ chức cử Trợ giúp viên pháp lý thực hiện việc thẩm định, đánh giá chất lượng vụ việc TGPL. Chủ yếu việc đánh giá chất lượng vụ việc TGPL đối với các hồ sơ tham gia tố tụng. Đối với những vụ việc còn có ý kiến khác nhau, đều được trao đổi trong tập thể các Trợ giúp viên pháp lý.

Qua thẩm định, đánh giá chất lượng vụ việc tham gia tố tụng của các Trợ giúp viên pháp lý về cơ bản đảm bảo yêu cầu theo quy định. 100% hồ sơ tham gia tố tụng của Trợ giúp viên pháp lý đảm bảo theo yêu cầu. Trong đó trên 80% số lượng vụ việc đạt chất lượng tốt về nội dung. Qua đó, các Trợ giúp viên pháp lý trong quá trình tham gia tố tụng từ giai đoạn điều tra, truy tố, xét xử đều đảm bảo yêu cầu, thực hiện đúng quy định pháp luật, hài lòng người được TGPL.

Đối với vụ việc tham gia tố tụng của Luật sư cộng tác viên, phần lớn khi thụ lý vụ việc do Trung tâm đề nghị, các Luật sư cộng tác viên không làm hồ sơ vụ việc và không thanh toán chi phí. Riêng một số ít Luật sư tham gia tố tụng có hồ sơ thanh toán, nhưng chủ yếu tại giai đoạn điều tra. Đối với hồ sơ tham gia tố tụng không đủ các giai đoạn, Trung tâm không thực hiện việc đánh giá chất lượng vụ việc. Nguyên nhân của vấn đề này có thể là yêu cầu hồ sơ vụ việc tham gia tố tụng phải đảm bảo từng giai đoạn, với nhiều thủ tục theo quy định của Bộ Tiêu chuẩn đánh giá chất lượng và quy định khi thanh toán vụ việc đối với tài chính ngân sách, trong khi đó định mức chi thấp, nên không khuyến khích Luật sư cộng tác viên. Đây có thể là điều trở ngại cho việc tham gia tố tụng đối với các Luật sư cộng tác viên.

6. Thực trạng về cơ sở vật chất, kinh phí và ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động trợ giúp pháp lý

a) Tổng kinh phí cấp cho công tác trợ giúp pháp lý từ khi Luật Trợ giúp pháp lý có hiệu lực pháp luật đến nay

*** Tổng kinh phí cấp cho công tác TGPL từ 2007-2014: 16.701.198.156đ**

Trong đó:

- Kinh phí từ Chương trình MTQGGN	:	490.000.000đ
- Kinh phí từ Dự án hợp tác quốc tế	:	1.899.840.500đ
- Kinh phí từ Chương trình QĐ 52	:	1.525.102.000đ
- Kinh phí từ Chương trình QĐ 59	:	292.824.681đ
- Kinh phí từ Quỹ TGPL	:	432.677.000đ
- Kinh phí từ CT thực hiện chính sách TGPL cho người khuyết tật theo Quyết định số 3888/2012/QĐ-BTP	:	97.700.000đ
- Kinh phí từ ngân sách địa phương	:	11.963.063.975đ

Trong đó: + Chi thường xuyên	:	7.711.893.180đ
+ Chi không thường xuyên	:	2.473.674.875đ
+ Chi khác	:	1.777.445.920đ
* Kinh phí từ ngân sách địa phương cấp năm 2015	:	3.249.000.000đ
Trong đó: + Chi nghiệp vụ	:	981.000.000đ
+ Chi lương, chi hành chính	:	2.268.000.000đ
* Dự kiến kinh phí được cấp từ 2015-2017	:	11.076.600.000đ
Trong đó: + Chi nghiệp vụ	:	3.570.600.000đ
+ Chi lương, chi hành chính	:	7.506.000.000đ

b) Hiện trạng trụ sở, cơ sở vật chất, trang thiết bị làm việc, phương tiện đi lại của Trung tâm TGPL Nhà nước và các Chi nhánh

+ Về trụ sở làm việc:

Khi mới thành lập, Trung tâm được UBND tỉnh bố trí làm việc chung với Trung tâm Dịch vụ bán đấu giá tài sản, với diện tích khoảng 50m², chưa bảo đảm yêu cầu bố trí các phòng chuyên môn, nghiệp vụ, phòng tiếp công dân và yêu cầu phục vụ cho các hoạt động TGPL. Được sự quan tâm của lãnh đạo Tỉnh ủy, UBND tỉnh, ngày 24/3/2011 Chủ tịch UBND tỉnh ký Quyết định số 594/QĐ-CTUBND bố trí trụ sở làm việc cho Trung tâm Trợ giúp pháp lý Nhà nước tỉnh Bình Định tại số nhà 715, đường Trần Hưng Đạo, thành phố Quy Nhơn. Sau khi sửa chữa đã đưa vào sử dụng từ ngày 01/10/2011 đến nay.

Đối với các Chi nhánh, đã được UBND các huyện bố trí từ 1-2 phòng làm việc của Chi nhánh. UBND tỉnh cấp kinh phí mua sắm trang bị ban đầu như: Bàn ghế làm việc, tiếp công dân, máy vi tính, một số dụng cụ trang thiết bị phục vụ cho yêu cầu làm việc của Chi nhánh. Trước mắt đảm bảo yêu cầu làm việc và phục vụ cho các hoạt động TGPL của Chi nhánh tại các huyện.

+ Về trang thiết bị, phương tiện làm việc:

Hiện tại Trung tâm TGPL Nhà nước tỉnh và 5 Chi nhánh có 02 máy photocopy (01 do Cục TGPL cấp từ nguồn kinh phí Dự án), 22 bộ máy vi tính (trong đó Cục TGPL cấp từ nguồn kinh phí Dự án 02 bộ máy), 11 máy in vi tính, 02 máy chụp hình (trong đó Cục TGPL cấp 01 máy), 01 đèn chiếu (do Quỹ TGPL Việt Nam cấp), 07 xe mô tô được phân bổ cho Trung tâm và 5 Chi nhánh để phục vụ cho hoạt động trợ giúp pháp lý pháp lý lưu động ở cơ sở và công tác khác của Trung tâm, tủ sách pháp luật, một số dụng cụ bàn ghế, phương tiện phục vụ cho yêu cầu công việc.

c) Thực trạng thực hiện công tác ứng dụng công nghệ thông tin và công tác thống kê, báo cáo, sơ kết, tổng kết về trợ giúp pháp lý ở địa phương

Ngoài hỗ trợ của Cục TGPL - Bộ Tư pháp, hàng năm Trung tâm TGPL Nhà nước tỉnh đã tiết kiệm chi phí hành chính để mua sắm tăng cường một số bộ máy

vi tính trạng bị cho các phòng chuyên môn, nghiệp vụ các Chi nhánh TGPL. Hiện tại, việc thực hiện các hướng dẫn, chỉ đạo từ Sở Tư pháp đến với Trung tâm và từ Trung tâm đến các Chi nhánh đều thực hiện qua ứng dụng công nghệ thông tin. Qua đó, ngoài việc phục vụ cho công tác văn bản, còn thực hiện nối mạng, đảm bảo truy cập thông tin liên lạc. Công tác báo cáo, thống kê định kỳ, sơ kết, tổng kết thực hiện thực hiện qua mạng và bằng văn bản đảm bảo yêu cầu.

II. ĐÁNH GIÁ CHUNG VÀ NHỮNG BÀI HỌC KINH NGHIỆM

1. Đánh giá chung

a) Những tác động chính trị, kinh tế và xã hội do kết quả thực hiện Luật Trợ giúp pháp lý

Sau gần 8 năm triển khai thực hiện Luật TGPL, đã có một số tác động tích cực đến quá trình nâng cao nhận thức pháp luật của người được TGPL và người dân nói chung. Trong đó, việc cung cấp các dịch vụ pháp lý miễn phí cho người được TGPL đã góp phần nâng cao niềm tin của Nhân dân đối với nhà nước. Người dân và người được TGPL tự tin hơn trong các quan hệ pháp luật. Nhiều người được TGPL đã trực tiếp đến với Trung tâm và các Chi nhánh của Trung tâm đề nghị được TGPL.

Đối với xã hội, việc triển khai thi hành Luật Trợ giúp pháp lý đã góp phần tác động tích cực trong quá trình xây dựng nhà nước pháp quyền. Góp phần định hướng cho Nhân dân trong quá trình quan tâm tìm hiểu và thực thi pháp luật nghiêm minh.

Đối với chính quyền địa phương, nhất là ở cơ sở các hoạt động TGPL đã góp phần tác động tích cực trong việc góp phần giải quyết kịp thời những vướng mắc pháp luật, một số mâu thuẫn nhỏ trong nội bộ nhân dân. Qua đó, các Trợ giúp viên pháp lý, Luật sư cộng tác viên có điều kiện trao đổi một số nghiệp vụ trên lĩnh vực hành chính, tư pháp, nhất là các trường hợp thực hiện cưỡng chế thi hành pháp luật đối với cán bộ, chính quyền cơ sở.

Đối với các cơ quan tiến hành tố tụng, các hoạt động TGPL đã góp phần tạo điều kiện cho các cơ quan tiến hành tố tụng, những người tiến hành tố tụng thực hiện quy trình tố tụng vụ án hình sự, hành chính, vụ việc dân sự... một cách khách quan, trung thực; đã góp phần nâng cao chất lượng các hoạt động tố tụng, người thực hiện tố tụng ở địa phương. Hạn chế oan sai trong các vụ án hình sự. Từ đó, khi có người được TGPL liên quan đến các hoạt động tố tụng, ngoài việc giải thích, hướng dẫn đối tượng về quyền bào chữa, bảo vệ, những người tiến hành tố tụng còn đề nghị Trung tâm cử Trợ giúp viên pháp lý tham gia tố tụng ngay từ giai đoạn điều tra của vụ án hình sự hoặc đối với trường hợp đối với người dân tộc thiểu số, người thuộc diện hộ nghèo đều đã được các cơ quan tiến hành tố tụng yêu cầu được TGPL (*là những đối tượng không thuộc diện bắt buộc phải có người bào chữa trong quá trình tố tụng, theo quy định của Bộ luật Tố tụng Hình sự*).

Thực tiễn cho thấy, các hoạt động TGPL không chỉ góp phần tháo gỡ kịp thời những khó khăn vướng mắc pháp luật cho người dân, còn góp phần tích cực trong công tác tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật. Thông qua các buổi sinh hoạt chuyên đề pháp luật, sinh hoạt câu lạc bộ TGPL, các hoạt động tư vấn pháp luật...

những vướng mắc pháp luật, các mâu thuẫn nhỏ trong nội bộ nhân dân ở một số nơi đã được chính quyền cơ sở phối hợp với các hoạt động TGPL tháo gỡ kịp thời. Một số địa phương trong quá trình thực hiện việc chuyển dịch cơ cấu kinh tế, thực hiện đô thị hóa,... việc điều chỉnh đất đai, phân bổ lại lao động phục vụ cho yêu cầu phát triển kinh tế xã hội, đã có ảnh hưởng đến nhận thức pháp luật trong nhân dân. Tình hình khiếu nại vượt cấp, trái pháp luật, tình trạng đòi lại đất cũ,... có nguyên nhân bắt nguồn từ sự thiếu quan tâm và hiểu biết pháp luật của người dân. Mặt khác, năng lực thực hành công vụ hành chính của một số cán bộ chính quyền cơ sở còn yếu. Điều kiện tiếp cận và cập nhật văn bản pháp luật hạn chế. Một số cán bộ thiếu sâu sát, giải thích hướng dẫn thiếu cơ sở, thiếu tính thuyết phục. Bên cạnh đó việc xử lý và giải quyết các vụ việc vi phạm hành chính, vi phạm pháp luật trong nhân dân chưa kịp thời. Hoạt động TGPL đã góp phần tác động có kết quả, khắc phục một số hạn chế, bất cập trong quá trình tổ chức và thực thi pháp luật, nhất là ở cơ sở. Từ đó, mỗi khi liên quan đến các lĩnh vực pháp luật, người dân đều có nhu cầu tìm hiểu pháp luật. Do đó, số người đến đề nghị tư vấn pháp luật, tư vấn qua điện thoại ngày càng tăng, nhưng không thuộc diện đối tượng được TGPL. Do vậy, khi liên quan đến tố tụng hình sự, dân sự, hành chính không thể cử Trợ giúp viên pháp lý hoặc Luật sư cộng tác viên tham gia bào chữa hoặc bảo vệ.

Từ những hoạt động TGPL cụ thể, đem lại lợi ích thiết thực cho người được TGPL và cho người dân nói chung, có thể thấy rằng nhu cầu về TGPL trong nhân dân còn rất lớn. Việc người được TGPL và người dân nói chung có thể có những vướng mắc pháp luật nhưng chưa đến được với các hoạt động TGPL. Có nhiều nguyên nhân như: Việc người dân ít hoặc chưa quan tâm đến pháp luật; nhận thức pháp luật chưa theo kịp với yêu cầu phát triển của xã hội và cuộc sống... nhất là đối với các địa bàn đang trong quá trình thực hiện việc chuyển dịch cơ cấu kinh tế, đô thị hóa nông thôn. Các địa phương chưa chú trọng công tác tuyên truyền, vận động, bên cạnh đó một số cán bộ trong quá trình thực hiện nhiệm vụ giải thích chưa cụ thể, sát hợp với chủ trương nên có thể gây ra một số thắc mắc cho người dân. ...Do vậy tăng cường các hoạt động TGPL trong thời gian đến là một trong những yêu cầu cần thực hiện.

b) Những thuận lợi, khó khăn, hạn chế

*** Thuận lợi:**

- Trong quá trình tổ chức triển khai thực hiện Luật TGPL, với những hoạt động cụ thể, thiết thực, phục vụ theo yêu cầu của địa phương và Nhân dân, hiện nay hầu hết các địa phương trong tỉnh đều có nhu cầu được tổ chức các hoạt động TGPL lưu động. Người dân lúc đầu cũng chưa quan tâm nhiều về TGPL, song khi tiếp cận với các dịch vụ pháp lý miễn phí, có chất lượng. Nhu cầu tìm hiểu pháp luật ngày càng tăng. Đây là thuận lợi cơ bản, góp phần đẩy mạnh các hoạt động TGPL trên địa bàn tỉnh trong thời gian qua.

- Các thể chế về thực hiện TGPL cơ bản đảm bảo, nhất là các chính sách của Chính phủ về hỗ trợ pháp lý cho người dân ở các xã nghèo, vùng đồng bào dân tộc thiểu số, đã góp phần tích cực trong việc triển khai thực hiện các hoạt động TGPL có chất lượng, đạt hiệu quả.

- Lãnh đạo Đảng, chính quyền, Thường trực Mặt trận và các tổ chức đoàn thể từ tỉnh đến cơ sở có luôn có sự quan tâm đối với hoạt động TGPL. Qua đó, đã có sự phối hợp chặt chẽ, thường xuyên với ngành Tư pháp trong việc triển khai thực hiện Luật TGPL và tổ chức các hoạt động TGPL.

*** Những khó khăn, hạn chế:**

- Thông tư liên tịch số 08/2008/TTLT-BTP-BNV ngày 07/11/2008 của Bộ Tư pháp và Bộ Nội vụ hướng dẫn về tổ chức và biên chế của Trung tâm TGPLNN chưa cụ thể, đồng bộ, thống nhất; còn tùy thuộc vào tình hình và điều kiện ở địa phương. Do vậy, việc thực hiện chưa đảm bảo theo quy định.

- Nhiều Văn bản của Bộ Tư pháp sau khi ban hành không có cơ sở và điều kiện thực hiện, cụ thể: Việc quy định “Cơ sở bảo đảm cho hoạt động trợ giúp pháp lý” theo Thông tư số 05/2008/TT-BTP về hướng dẫn về nghiệp vụ TGPL và quản lý nhà nước về TGPL; Quyết định số 10/2008/QĐ-TBTP về phê duyệt Đề án “Bồi dưỡng nghiệp vụ TGPL giai đoạn 2008 - 2010, định hướng đến năm 2015” kể cả các quyết định về Chương trình bồi dưỡng Trợ giúp viên pháp lý, Trợ giúp viên pháp lý chính.

- Các Thông tư liên tịch giữa Bộ Tư pháp với Thanh tra Chính phủ, Ủy ban Dân tộc, Bộ Nội vụ được ban hành để đảm bảo việc triển khai thi hành Luật TGPL và đảm bảo quyền lợi của người được TGPL trong các trường hợp liên quan đến các lĩnh vực pháp luật, song còn quy định có tính chất chung. Hiệu quả đạt được thấp.

- Đối tượng được TGPL còn hẹp, trong khi năng lực thực hiện TGPL ở các địa phương còn rất lớn nhưng số lượng vụ việc tham gia tố tụng còn thấp.

- Đối với các hoạt động tham gia tố tụng, các quy định triển khai thi hành Luật TGPL chưa đồng bộ với các quy định của pháp luật về tố tụng hình sự, dân sự, hành chính. Bên cạnh đó, chưa có hướng dẫn từ cơ quan cấp trên (*Bộ Công an, Hội đồng Thẩm phán TANDTC, VKSNDTC, TANDTC*) nên dẫn đến việc thực hiện thiếu đồng bộ. Việc thực hiện các Điều ước quốc tế mà Việt Nam đã tham gia được quy định tại Nghị định triển khai thi hành Luật TGPL về đối tượng được TGPL, nhưng Bộ Tư pháp chưa có sự phối hợp với các bộ, ngành có liên quan, nhất là đối với các cơ quan tiến hành tố tụng để hướng dẫn thực hiện nên các đối tượng này, chưa được thực hiện TGPL (*mới chỉ có đối tượng là người chưa thành niên, đây cũng là đối tượng được quy định tại Khoản 2, Điều 57 Bộ luật Tố tụng Hình sự*).

- Trợ giúp pháp lý không chỉ là nhu cầu của người dân mà còn là yêu cầu của xã hội. Để người dân khi tham gia vào các quan hệ pháp luật cần có sự lựa chọn của mình, cũng đồng thời từng bước tạo điều kiện cho người dân quen dần với việc ứng xử theo pháp luật, cần phải có người bào chữa hoặc bảo vệ mình. Trong thực tế, rất nhiều người khi liên quan đến các lĩnh vực pháp luật cần được cung cấp dịch vụ pháp lý miễn phí, không có điều kiện thuê Luật sư, nhưng không thuộc đối tượng được TGPL. Do đó cần củng cố tổ chức TGPL miễn phí của Nhà nước, song hành cùng với tổ chức cung cấp dịch vụ pháp lý có thu phí. Điều đó sẽ góp phần thực hiện đảm bảo các Điều ước quốc tế mà Việt Nam đã tham gia ký kết, cũng đồng thời thực hiện nghiêm túc Hiến pháp năm 2013 nhất là liên quan đến quyền con người.

- Nguồn kinh phí hỗ trợ thực hiện Chương trình Quyết định 52, 59 của Thủ tướng Chính phủ luôn bị động, không đảm bảo và kịp thời gian, nên việc triển khai chưa đảm bảo yêu cầu.

*** Nguyên nhân của những tồn tại, hạn chế:**

- Thể chế về TGPL cơ bản đảm bảo nhưng chưa theo kịp với yêu cầu của người dân: Nhu cầu tìm hiểu pháp luật và ứng xử theo pháp luật trong xã hội phát triển ngày càng cao, trong khi đó quy định về tổ chức, bộ máy, về kinh phí, về điều kiện hoạt động TGPL còn bất cập, chưa đồng bộ.

- Nhận thức pháp luật trong nhân dân từng bước được nâng lên, đồng thời nhu cầu được TGPL trong nhân dân ngày càng cao, trong khi đó đối tượng được TGPL ngày càng thu hẹp (đối tượng hộ nghèo, người có công...). Phần lớn đối tượng liên quan đến các hoạt động tố tụng không thuộc người được TGPL (Năm 2014, Bình Định có trên 5.000 án hình sự, dân sự, hành chính đưa ra xét xử, nhưng chỉ có trên 500 người có Luật sư, Trợ giúp viên pháp lý, Luật sư cộng tác viên tham gia tố tụng để bào chữa hoặc bảo vệ quyền lợi cho bị can, bị cáo, bị hại, nguyên đơn, bị đơn dân sự).

- Chưa có chế độ, cơ chế chính sách thu hút đối với những người làm công tác TGPL, nên chưa có sức hút đối với những người có trình độ cử nhân luật khá giỏi, Luật sư sang làm công tác TGPL. Trong khi đó yêu cầu đối với Trợ giúp viên pháp lý có mặt bằng trình độ đào tạo cao hơn một số ngành có cùng ngạch, bậc (*phải là cử nhân luật, đã qua đào tạo nghiệp vụ luật sư, đào tạo nghiệp vụ TGPL, phải có thời gian công tác pháp luật. Trong thực hiện nhiệm vụ phải bảo đảm thực hiện đúng quy tắc nghề nghiệp; tiêu chuẩn, chất lượng vụ việc TGPL*).

- Đối với nhiều trường hợp khi thực hiện yêu cầu TGPL để đảm bảo chất lượng, chính xác, đáp ứng đúng yêu cầu của vụ việc, cần phải được thẩm tra, xác minh trong khi đó điều kiện về tổ chức, con người của TGPL chưa đảm bảo. Địa vị pháp lý của Trợ giúp viên chưa tương xứng với nhiệm vụ đặt ra.

2. Những bài học kinh nghiệm

- Việc tham gia tố tụng trong TGPL góp phần rất tích cực cùng với các cơ quan tiến hành tố tụng, người tiến hành tố tụng giải quyết các vụ án hình sự, dân sự bảo đảm tính khách quan, toàn diện, hạn chế oan sai. Trong thực tế nhiều cơ quan tiến hành tố tụng rất muốn có Trợ giúp viên pháp lý tham gia vụ án, vì tính khách quan, trong sáng, không vụ lợi. Tuy nhiên số lượng vụ việc còn ít, do đối tượng không nhiều và ngày càng thu hẹp, do vậy năng lực tham gia tố tụng của Trợ giúp viên pháp lý chưa được phát huy.

- Trong thực tế TGPL lưu động là hình thức truyền thông rất tích cực trong công tác TGPL. Ngoài phổ biến giáo dục pháp luật, việc người dân đến với TGPL sẽ nâng cao hiểu biết về quyền và nghĩa vụ được TGPL. Từ đó mỗi khi có liên quan đến các quan hệ pháp luật hình sự, dân sự, hành chính người dân mới biết được chính sách TGPL miễn phí của Nhà nước.

- Trong tổ chức TGPL lưu động không chỉ tăng cường công tác truyền thông về TGPL, phổ biến, giáo dục pháp luật mà còn góp phần gắn kết cán bộ, chính

quyền địa phương với nhân dân thông qua các buổi sinh hoạt chuyên đề pháp luật, giải tòa kịp thời các vướng mắc của người dân ngay tại cơ sở.

- Một trong những biện pháp tích cực, thực tế đem lại quyền lợi thiết thực cho người dân khi tham gia vào các quan hệ pháp luật là việc tham gia tố tụng hình sự, dân sự, hành chính. Việc bảo đảm có người bào chữa hoặc bảo vệ cho bị can, bị cáo, người có quyền lợi và nghĩa vụ liên quan, bị hại, nguyên đơn dân sự, bị đơn dân sự không chỉ góp phần nâng cao nhận thức pháp luật cho người dân, mà còn góp phần giúp cho các cơ quan tiến hành tố tụng đảm bảo xét xử đúng người, đúng tội, đúng pháp luật, hạn chế oan sai. Tuy nhiên, với nhiều lý do khác nhau người dân chưa thể tìm đến với các dịch vụ pháp lý có thu phí nhưng lại không thuộc diện được TGPL.

III. KIẾN NGHỊ, ĐỀ XUẤT

1. Đề nghị cần xem xét, mở rộng đối tượng được TGPL, là những người không có điều kiện thuê Luật sư hoặc dịch vụ pháp lý có thu phí nhằm đảm bảo thực hiện các quy định của Hiến pháp năm 2013; Công ước quốc tế về quyền con người, trong đó có Công ước các Quyền dân sự và chính trị của người dân, Công ước về quyền bình đẳng của phụ nữ, Công ước về quyền của trẻ em,... Hiện tại, ngoài nghĩa vụ TGPL miễn phí của tổ chức Luật sư, các Trung tâm Trợ giúp pháp lý Nhà nước tỉnh đảm bảo yêu cầu này. Ngân sách Trung ương đảm bảo chi trả thực hiện vụ việc, địa phương đảm bảo tổ chức bộ máy, con người, phương tiện và điều kiện tổ chức thực hiện.

2. Đề nghị cần có chế độ cho những người làm công tác TGPL, như các chức danh tư pháp khác (Chấp hành viên, Thẩm phán, Điều tra viên...). Ngoài chế độ phụ cấp theo nghề đối với chức danh Trợ giúp viên pháp lý, nên có chế độ phụ cấp theo nghề đối với chuyên viên pháp lý ít nhất 15-20% .

3. Đề bảo đảm cho người được TGPL đến với dịch vụ pháp lý miễn phí, cần có hướng dẫn thống nhất của các ngành tố tụng ở Trung ương. Qua đó, các đối tượng người nghèo, người có công, người dân dân tộc thiểu số, người không có điều kiện thuê Luật sư, không có điều kiện đến với dịch vụ pháp lý có thu phí mới bảo đảm được TGPL khi liên quan đến các quan hệ pháp luật (đối tượng không thuộc diện bắt buộc theo quy định của Bộ Luật Tố tụng Hình sự).

4. Đề xuất những nội dung cần sửa đổi Luật TGPL:

Về cơ bản, các quy định của Luật TGPL vẫn phù hợp với tình hình thực tế hiện nay. Tuy nhiên một số nội dung cần sửa đổi, bổ sung cho phù hợp với quy định của Hiến pháp về quyền con người, quyền và nghĩa vụ của công dân; phù hợp với Công ước quốc tế mà Việt Nam gia nhập làm thành viên. Việc xác định chính sách TGPL cũng là một trong những chính sách an sinh xã hội. Cao hơn còn là điều kiện để đảm bảo công lý, trong quá trình khi con người tham gia vào các quan hệ pháp luật, trong điều kiện nhận thức pháp luật của người dân nói chung chưa theo kịp với yêu cầu phát triển của xã hội và hội nhập quốc tế. Bên cạnh đó, đối với người thực hiện TGPL cũng cần sửa đổi, bổ sung cho thống nhất với quy định của pháp luật có liên quan. Do vậy, có thể một số nội dung cần sửa đổi theo hướng:

- Đối với khái niệm trợ giúp pháp lý, cần quy định: *Trợ giúp pháp lý là việc cung cấp dịch vụ pháp lý miễn phí cho người có yêu cầu. Giúp cho người có yêu cầu bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của mình, nâng cao hiểu biết pháp luật, ý thức tôn trọng và chấp hành pháp luật; góp phần bảo vệ công lý, bảo đảm công bằng xã hội, phòng ngừa vi phạm pháp luật.*

- Người được TGPL: *Người được TGPL là người có yêu cầu cung cấp dịch vụ pháp lý miễn phí, nhưng không có điều kiện thuê Luật sư. Chính phủ hướng dẫn thực hiện điều này.*

- Người thực hiện TGPL: *Là Luật sư công tác tại Trung tâm Trợ giúp pháp lý Nhà nước và các Chi nhánh của Trung tâm và người tham gia TGPL. Người tham gia TGPL bao gồm: Cộng tác viên của Trung tâm Trợ giúp pháp lý Nhà nước; Luật sư gia nhập Đoàn Luật sư; Tư vấn viên pháp luật làm việc trong các tổ chức tư vấn pháp luật.*

- Tổ chức thực hiện TGPL: *Là Trung tâm Trợ giúp pháp lý Nhà nước và các Chi nhánh của Trung tâm; các tổ chức tham gia TGPL: Tổ chức hành nghề luật sư; tổ chức tư vấn pháp luật thuộc tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức chính trị xã hội - nghề nghiệp, tổ chức xã hội - nghề nghiệp.*

- Phạm vi, hình thức, lĩnh vực hoạt động TGPL: *Trung tâm Trợ giúp pháp lý Nhà nước ở tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương thực hiện TGPL trong phạm vi sau đây: Người được TGPL, không phân biệt địa hạt hành chính. Vụ việc TGPL xảy ra tại địa phương. Bên cạnh đó, các hoạt động TGPL trong thời gian từ nay đến năm 2020 vẫn phải đảm bảo: Tư vấn pháp luật, tham gia tố tụng, đại diện ngoài tố tụng, các hình thức TGPL khác. Ngoài ra cần duy trì các hoạt động TGPL khác trong một thời gian nhất định như: Tổ chức TGPL lưu động, hoạt động cộng tác viên, Câu lạc bộ TGPL, sinh hoạt chuyên đề pháp luật, tổ chức hòa giải trong TGPL...*

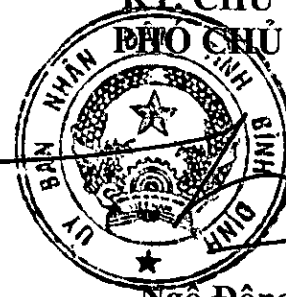
Trên đây là báo cáo kết quả 08 năm triển khai thi hành Luật Trợ giúp pháp lý trên địa bàn tỉnh, UBND tỉnh Bình Định kính báo cáo Bộ Tư pháp xem xét, tổng hợp, báo cáo Chính phủ theo quy định./.

Nơi nhận:

- Bộ Tư pháp;
- Cục TGPL;
- CT, PCT Ngô Đông Hải;
- Sở Tư pháp;
- Trung tâm TGPL;
- CVP UBND tỉnh;
- Lưu: VT, K2.

ph

TM. ỦY BAN NHÂN DÂN
KT. CHỦ TỊCH
ĐHQ CHỦ TỊCH

Ngô Đông Hải